

Sygn. akt X P 804/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 marca 2018 r.

Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Śródmieścia Wydział X Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSR Agnieszka Chlipała – Koziół

Protokolant: Katarzyna Kunik

po rozpoznaniu w dniu 5 marca 2018 r. we Wrocławiu

sprawy z powództwa: **M. M. (1)**

przeciwko: **(...) Sp. z o.o. z siedzibą we W.**

o świadczenia z tytułu podróży służbowych

I. umarza postępowanie w zakresie kwoty 4 086,40 zł (słownie: cztery tysiące osiemdziesiąt sześć złotych 40/100) wraz z ustawowymi odsetkami od tej kwoty wobec cofnięcia powództwa w tym zakresie;

II. w pozostałym zakresie powództwo oddala;

III. zasądza od powoda M. M. (1) na rzecz strony pozwanej (...) Sp. z o.o. z siedzibą we W. kwotę 1 350 zł tytułem zwrotu części kosztów zastępstwa procesowego strony pozwanej;

IV. nieuiszczone koszty sądowe zalicza na rachunek Skarbu Państwa.

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 2 września 2013 r. (prezentata Biura Podawczego tut. Sądu) powód **M. M. (1)** wniósł o zasądzenie od strony pozwanej **(...) sp. z o.o. we W.** kwoty 65 652 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 20 maja 2013 r., tytułem ryczałtów za nocleg w podróży służbowej w okresie od dnia 17 maja 2010 r. do dnia 28 lutego 2013 r., oraz o zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powoda kosztów procesowych (k. 2 – 41).

W uzasadnieniu powód wskazał, że był zatrudniony w pozwanej spółce w okresie od dnia 9 maja 2006 r. do dnia 31 maja 2013 r. w charakterze kierowcy samochodów ciężarowych w transporcie międzynarodowym, w ramach zadaniowego czasu pracy. Z tej przyczyny pracodawca zobowiązany był wypłacać powodowi ryczałt za godziny nadliczbowe, czas dyżuru, pracę w porze nocnej. Na tle tych rozliczeń nie dochodziło między stronami do konfliktów. Przyczynę nieporozumienia stanowił natomiast ryczałt za noclegi, których pracodawca nie zapewniał powodowi bezpłatnie w hotelach. Strona pozwana wypłacała ryczałt tylko za dwa noclegi w ciągu miesiąca, odmawiając zapłaty za wszystkie pozostałe noclegi w miesiącu. Opierając się na stanowisku Okręgowego Inspektora Pracy z dnia 31 stycznia 2013 r., powód zdecydowanie zażądał od pozwanego wypłaty należnego ryczałtu za okres ostatnich trzech lat. Wkrótce potem, tj. w dniu 28 lutego 2013 r., powodowi wypowiedziano umowę o pracę ze skutkiem na dzień 31 maja 2013 r. Wcześniej powodowi wypowiedziano warunki pracy na mniej korzystne.

Powód wskazał, że strona pozwana zalega z zapłatą ryczałtu za noclegi za okres od dnia 17 maja 2010 r. do dnia 28 lutego 2013 r., w łącznej kwocie 65 652 zł, obliczonej wedle wskazań z załącznika do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. oraz wykazu krajów, do których powód był delegowany.

Postanowieniem z dnia 14 października 2013 r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Śródmieścia we Wrocławiu X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zwolnił powoda od opłaty sądowej od pozwu w części, tj. w wysokości 2 782,60 zł (k. 77).

W odpowiedzi na pozew strona pozwana (...) sp. z o.o. we W. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz strony pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (k. 112 – 119).

W uzasadnieniu strona pozwana wskazała, że roszczenie powoda jest bezzasadne z uwagi na fakt, iż pracodawca zapewniał powodowi bezpłatne noclegi w kabinie pojazdu, gwarantujące regenerację sił fizycznych i psychicznych, adekwatne do wykonywania zawodu kierowcy. Okoliczność ta wyłącza odpowiedzialność strony pozwanej za zapłatę ryczałtów za noclegi. Strona pozwana wskazała, że pod rządami rozporządzenia z dnia 19 grudnia 2002 r. w judykaturze i doktrynie dominował pogląd, że dzienne okresy odpoczynku i skrócone okresy tygodniowego odpoczynku poza bazą kierowca może wykorzystać w pojeździe, pod warunkiem, że kabina pojazdu wyposażona jest w homologowane łóżko do spania, zapewniające regenerację sił fizycznych i psychicznych, adekwatnych do wykonywania zawodu kierowcy. Strona pozwana każdorazowo zapewniała powodowi pojazdy w pełni wyposażone we wszelkie udogodnienia, takie jak zbiornik z wodą, lodówka, stolik, lampki nocne, ogrzewanie postojowe, klimatyzacja, wygodne homologowane łóżko z materacem oraz gniazdkami zapalniczek, schowki do przechowywania rzeczy kierowcy – co zapewniało powodowi pełnowartościowy wypoczynek nocny. Ponadto w każdym przypadku nocowania w kabinie pojazdu, powód parkował pojazd w miejscach bezpiecznych, z dostępem do łazienki i prysznica, a wszelkie koszty z tego tytułu zawsze pokrywał pracodawca. Strona pozwana podkreśliła, że powód wielokrotnie nocował w wynajmowanym w tym celu mieszkaniu, zlokalizowanym w bazie pozwanej spółki w miejscowości H. (N.). Powód nie spędzał więc wszystkich nocy w pojeździe. Na mocny aneksu nr (...) z dnia 9 lutego 2009 r. do Regulaminu wynagradzania, od dnia 1 marca 2009 r. strona pozwana nie wypłacała ryczałtów za nocleg kierowcom wykonującym pracę samochodami wyposażonymi fabrycznie w łóżka do spania. Regulacja ta obowiązywała do końca lutego 2013 r., tj. w całym okresie spornym, za który powód dochodzi zapłaty ryczałtów.

Abstrahując od powyższego strona pozwana wskazała, że ryczałt za nocleg nie powinien być wypłacany w sytuacji, gdy kierowca nie ponosi żadnego kosztu związanego z noclegiem. Wypłata ryczałtu w takiej sytuacji stanowiłaby bowiem dodatkowy dochód, a wypłacający byłby zobowiązany od takiego świadczenia odprowadzić odpowiednie daniny publicznoprawne. Ratio legis przepisu § 9 rozporządzenia z dnia 19 grudnia 2002 r. odnosi się wyłącznie do sytuacji, kiedy kierowca faktycznie poniósł jakikolwiek koszt w związku z noclegiem zagranicznym, ale nie jest w stanie kosztu tego udokumentować. Tymczasem powód od samego początku wyrażał zgodę na spędzanie noclegów w kabinie pojazdu i nie zgłaszał pracodawcy w tej kwestii żadnych uwag bądź zastrzeżeń.

Strona pozwana dodała, że powód własnoręcznym podpisem w umowie o pracę każdorazowo potwierdzał, że zapoznał się z warunkami pracy i przyjął do wiadomości obowiązujące u pozwanego regulaminy. Powód godził się więc na zaproponowane warunki wynagradzania oraz warunki pracy.

Strona pozwana zgłosiła nadto zarzut przedawnienia, wskazując, że roszczenia ze stosunku pracy ulegają przedawnieniu z upływem 3 lat od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne.

Pismem procesowym z dnia 1 września 2014 r. powód ograniczył wysokość żądania przedstawionego w pozwie do kwoty 64 464 zł (k. 241).

Pismem procesowym z dnia 14 listopada 2014 r. powód podtrzymał żądanie za okres od dnia 2 września 2010 r. do dnia 28 lutego 2013 r. w kwocie 60 202,29 zł, w pozostałym zakresie powództwo ograniczył. Powód dodał, że strona

pozwana jest obowiązana do zapłaty ryczałtu także za wszystkie noclegi spędzone w pojeździe na terenie bazy w H. oraz za okres oczekiwania na tej bazie na pojazd, bowiem warunki na bazie nie odpowiadały standardowi hotelu (k. 282 – 312).

Na rozprawie w dniu 29 listopada 2014 r. pełnomocnik strony pozwanej podniósł zarzut przedawnienia roszczenia w zakresie rozszerzenia powództwa o ryczałt za noclegi spędzone na bazie w H. (k. 324)

Pismem procesowym z dnia 5 grudnia 2014 r. strona pozwana wniosła o zasądzenie od powoda na rzecz strony pozwanej zwrotu kosztów procesu także w zakresie cofniętego powództwa (k. 354).

Pismem procesowym z dnia 22 września 2015 r. powód podtrzymał powództwo w zakresie kwoty 61 565,60 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 20 maja 2013 r., w pozostałym zakresie powództwo ograniczył (k. 536).

Postanowieniem z dnia 1 grudnia 2015 r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Śródmieścia we Wrocławiu X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zawiesił postępowanie w sprawie na zasadzie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. (k. 560).

Postanowieniem z dnia 28 lutego 2017 r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Śródmieścia we Wrocławiu X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych podjął zawieszono postępowanie (k. 633).

Na rozprawie w dniu 5 marca 2018 r. pełnomocnik powoda oświadczył, iż ostatecznie domaga się zasądzenia kwoty 61 565,60 zł wraz z odsetkami ustawowymi, zaś w pozostałym zakresie powództwo cofa ze zrzeczeniem się roszczenia (k. 690).

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Strona pozwana prowadzi działalność gospodarczą w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością pod firmą (...) Sp. z o.o., z siedzibą we W.. Przedmiotem prowadzonej przez pozwaną spółkę działalności gospodarczej jest m.in. transport lądowy oraz działalność wspomagająca transport.

Dowód: Informacja odpowiadająca odpisowi aktualnemu z rejestru przedsiębiorców – dot. (...) Sp. z o.o., stan na dzień 22.01.2014 r. (k. 122 – 128)

W dniu 9 maja 2006 r. powód M. M. (1) zawarł ze stroną pozwaną umowę o pracę na okres próbny, od dnia 9 maja 2006 r. do dnia 8 sierpnia 2006 r. Powód został zatrudniony na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 ton, w pełnym wymiarze czasu pracy, w zadaniowym systemie czasu pracy. Wśród składników należnego powodowi wynagrodzenia miesięcznego wyróżniono wynagrodzenie zasadnicze w kwocie 1 000 zł, ryczałt za godziny nadliczbowe w kwocie 80 zł, ryczałt za czas dyżuru w kwocie 80 zł oraz ryczałt za pracę w porze nocnej w kwocie 40 zł.

W tym samym dniu powód podpisał oświadczenie o zapoznaniu się z treścią Regulaminu pracy i Regulaminu wynagradzania, obowiązującymi w zakładzie pracy. W dniu 19 czerwca 2006 r. powód złożył oświadczenie o zapoznaniu się z aneksem nr (...) do Regulaminu wynagradzania, dotyczącym sposobu naliczania delegacji krajowych i zagranicznych.

W dniu 8 sierpnia 2006 r. strony zawarły umowę o pracę na czas określony, od dnia 9 sierpnia 2006 r. do dnia 8 sierpnia 2007 r. Warunki zatrudnienia powoda pozostały bez zmian.

Na mocy aneksu do umowy o pracę, zawartego w dniu 23 sierpnia 2006 r., strony ustaliły, że z dniem 23 sierpnia 2006 r. umowa o pracę z dnia 8 sierpnia 2006 r. zostaje zmieniona na umowę na czas nieokreślony.

W oświadczeniu złożonym w dniu 27 kwietnia 2007 r. powód wyraził zgodę na wykorzystanie okresów odpoczynku w pojazdach należących do strony pozwanej, które są wyposażone w miejsce do spania dla każdego kierowcy.

Od dnia 1 maja 2007 r. wynagrodzenie zasadnicze powoda ustalono na poziomie 1 200 zł. Pozostałe składniki wynagrodzenia pozostały bez zmian. W okresie zatrudnienia w pozwanej spółce wynagrodzenie zasadnicze powoda

ulegało zwiększeniu i wynosiło: 1 300 zł od dnia 1 października 2007 r., 1 500 zł od dnia 1 marca 2008 r., 1 600 zł od dnia 1 lutego 2010 r., 1 700 zł od dnia 1 listopada 2010 r., 1 900 zł od dnia 1 września 2011 r., 2 100 zł od dnia 1 lutego 2012 r. i 2 180 zł od dnia 1 marca 2013 r.

W dniu 7 stycznia 2008 r. powód oświadczył, iż zapoznał się z aneksem nr (...) do Regulaminu wynagradzania, dotyczącym sposobu rozliczania ryczałtów za noclegi, odnoszących się do regularnych tygodniowych odpoczynków u strony pozwanej.

W dniu 11 lutego 2009 r. powód oświadczył, iż zapoznał się z aneksem nr (...) do Regulaminu wynagradzania, dotyczącym zawieszenia dodatków do diet.

Oświadczeniem z dnia 27 grudnia 2011 r. powód potwierdził zapoznanie się z Regulaminem Nagradzania, obowiązującym w zakładzie pracy.

Oświadczeniem z dnia 15 lutego 2013 r. powód potwierdził zapoznanie się z Regulaminem wynagradzania wraz z załącznikiem nr 1 – w sprawie określenia wysokości należności za podróże służbowe, obowiązującym w pozwanej spółce od dnia 1 marca 2013 r.

W dniu 28 lutego 2013 r. strona pozwana złożyła powodowi oświadczenie o rozwiązaniu umowy o pracę z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia, który upływał w dniu 31 maja 2013 r. W okresie wypowiedzenia, w dniach od 1 marca 2013 r. do 2 maja 2013 r., powód wykorzystał łącznie 43 dni urlopu wypoczynkowego (obecnego i zaległego).

Średnie miesięczne wynagrodzenie powoda z ostatnich trzech miesięcy pracy liczone jak ekwiwalent za niewykorzystany urlop wynosiło 2 631,53 zł brutto (1 905,05 zł netto).

Dowód: Dokumenty zgromadzone w aktach osobowych powoda (w załączeniu do akt sprawy), w szczególności:

- umowa o pracę na okres próbny z dnia 09.05.2006 r. wraz z załącznikiem;
- oświadczenie z dnia 09.05.2006 r.;
- oświadczenie z dnia 19.06.2006 r.;
- umowa o pracę na czas określony z dnia 08.08.2006 r.;
- aneks do umowy o pracę, zawarty w dniu 23.8.2006 r.;
- aneks do umowy o pracę, zawarty w dniu 27.04.2007 r.;
- oświadczenie z dnia 27.04.2007 r.;
- aneks do umowy o pracę, zawarty w dniu 01.10.2007 r.;
- oświadczenie z dnia 7 stycznia 2008 r.;
- aneks do umowy o pracę, zawarty w dniu 03.03.2008 r.;
- oświadczenie z dnia 11.02.2009 r.;
- aneks do umowy o pracę, zawarty w dniu 01.02.2010 r.;
- aneks do umowy o pracę, zawarty w dniu 29.10.2010 r.;
- aneks do umowy o pracę, zawarty w dniu 31.08.2011 r.;

- oświadczenie z dnia 27.12.2011 r.;
- aneks do umowy o pracę, zawarty w dniu 01.02.2012 r.;
- oświadczenie z dnia 15.02.2013 r.;
- rozwiązanie umowy o pracę za wypowiedzeniem z dnia 28.02.2013 r.;
- świadectwo pracy z dnia 27.05.2013 r.;
- zaświadczenie z dnia 20.01.2014 r.

W trakcie zatrudnienia w pozwanej spółce powód odbywał na polecenie strony pozwanej podróże służbowe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz poza granicami kraju, głównie na terenie N., H., F., W., S., S. (1), C. i A..

W okresie od maja 2010 r. do lutego 2013 r. ilość noclegów powoda poza granicami kraju wyniosła:

- w maju 2010 r. – 25 noclegów;
- w czerwcu 2010 r. – 22 noclegi;
- w lipcu 2010 r. – 22 noclegi;
- w sierpniu 2010 r. – 23 noclegi;
- we wrześniu 2010 r. – 21 noclegów;
- w październiku 2010 r. – 23 noclegi;
- w listopadzie 2010 r. – 21 noclegów;
- w grudniu 2010 r. – 18 noclegów;
- w styczniu 2011 r. – 25 noclegów;
- w lutym 2011 r. – 24 noclegi;
- w marcu 2011 r. – 8 noclegów;
- w kwietniu 2011 r. – 17 noclegów;
- w maju 2011 r. – 26 noclegów;
- w czerwcu 2011 r. – 22 noclegi;
- w lipcu 2011 r. – 24 noclegi;
- w sierpniu 2011 r. – 23 noclegi;
- we wrześniu 2011 r. – 23 noclegi;
- w październiku 2011 r. – 19 noclegów;
- w listopadzie 2011 r. – 24 noclegi;
- w grudniu 2011 r. – 19 noclegów;

- w styczniu 2012 r. – 24 noclegi;
- w lutym 2012 r. – 22 noclegi;
- w marcu 2012 r. – 24 noclegi;
- w kwietniu 2012 r. – 22 noclegi;
- w maju 2012 r. – 23 noclegi;
- w czerwcu 2012 r. – 23 noclegi;
- w lipcu 2012 r. – 25 noclegów;
- w sierpniu 2012 r. – 24 noclegi;
- we wrześniu 2012 r. – 23 noclegi;
- w październiku 2012 r. – 22 noclegi;
- w listopadzie 2012 r. – 23 noclegi;
- w grudniu 2012 r. – 20 noclegów;
- w styczniu 2013 r. – 23 noclegi;
- w lutym 2013 r. – 21 noclegów.

Noclegi te powód odbywał w takich krajach jak N., F., S., B., H., W., C., S., A., S..

Praca była wykonywana co do zasady w obsadzie jednoosobowej. Praca była zorganizowana w ten sposób, że kierowcy byli przywożeni do bazy położonej na terenie N., w miejscowości H.. Polecenie wyjazdu kierowcy otrzymywali telefonicznie. W bazie dyspozytor przydzielał kierowcom konkretny samochód i wskazywał docelowe miejsce podróży. Bezpośrednio po przyjeździe na bazę kierowcy spędzali w niej nocleg, a dopiero w dniu następnym wyruszali w trasę samochodem ciężarowym.

Baza noclegowa w H. składała się z dwóch oddzielnych mieszkań (jedno dwupokojowe, drugie trzypokojowe), w których łącznie nocować mogło jednorazowo ok. 10 – 12 osób. W każdym mieszkaniu znajdowała się osobna łazienka. Pomieszczenie kuchenne było wspólne dla dwóch mieszkań. W jednym z pokoi znajdował się telewizor i dwie sofy. Podczas pobytu w bazie kierowcy korzystali z własnej pościeli, którą następnie używali w czasie podróży służbowej. Pracodawca wyposażał każdego kierowcę w śpiwór.

Pobyt w bazie w H. nie wiązał się dla kierowców z żadnymi kosztami.

W spornym okresie powód odbył 37 noclegów w bazie pozwanej spółki w H. w N..

Powód przebywał w podróży służbowej zazwyczaj przez okres od trzech do czterech tygodni, po których następował tygodniowy odpoczynek (zjazd do kraju). W czasie podróży powód nocował zawsze w kabinie samochodu ciężarowego, przekazanego mu przez pracodawcę do wykonywania obowiązków służbowych (o ile nie nocował w bazie w H.). Powód nie ponosił żadnych kosztów związanych z noclegiem, który odbierał w kabinie pojazdu. Powód nie korzystał nigdy z noclegu w motelu, w hotelu bądź w jakimkolwiek miejscu o podobnym przeznaczeniu, i nie przedstawił nigdy pracodawcy z tego tytułu rachunku.

W początkowym okresie zatrudnienia u strony pozwanej powód poruszał się samochodem ciężarowym marki M. (...). Pojazd ten wyposażony był w dwie leżanki, ogrzewanie postojowe, klimatyzację. Pracodawca we własnym zakresie

wyposażył pojazdy A. w lodówki. W późniejszym czasie, ok. 2008 r., strona pozwana unowocześniła posiadaną flotę pojazdów, nabywając samochody ciężarowe marki M. (...). Nabyte wówczas pojazdy po pewnym czasie zostały zastąpione nowym modelem (...). M. (...) wyposażony był w dwie leżanki (w starszym modelu – o wymiarze ok. 70 cm na 200 cm, w nowszym modelu – ok. 70 cm x 220 cm), system jakości powietrza, ogrzewanie postojowe, klimatyzację – działającą w czasie jazdy oraz postojową, lodówkę, schowki na rzeczy osobiste kierowcy, stolik, dwa fotele. Kabina była także doposażona w dywaniki podłogowe, roletę przeciwsłoneczną, komputer pokładowy, radio, głośniki, interfejs, gniazdka, oświetlenie stopni wejściowych pojazdu itp.

Klimatyzacja postojowa wymagała uprzedniego naładowania, co odbywało się w trakcie pracy silnika. W zależności od indywidualnych ustawień wprowadzonych przez danego kierowcę, po naładowaniu klimatyzacja postojowa mogła pracować bez uruchomionego silnika do 9 – 10 godzin.

Starsze modele pojazdów wyposażone były w tachografy analogowe, nowsze – w cyfrowe. Czas pracy kierowców rejestrowany był za pomocą tachografów. Ponadto kierowcy byli obowiązani do wypełniania kart drogowych, gdzie wpisywano datę wyjazdu, godzinę przekroczenia granicy, przebieg trasy, stan licznika w firmie załadunkowej i rozładunkowej, datę przekroczenia granicy w drodze powrotnej do kraju.

Pracodawca nie narzucał kierowcom miejsc, w których miały być parkowane pojazdy, ani typów parkingów. Powód korzystał z postoju na parkingach położonych przy stacjach paliw, w zatoczkach przydrożnych, na poboczach. Większość kierowców wybierała parkingi wyposażone w sanitariaty oraz parkingi, które były bezpieczne.

W przypadku poniesienia kosztu noclegu w hotelu pracodawca, po przedłożeniu rachunku, zwracał ten koszt. Tak było m.in. w przypadku kierowcy P. K. (1).

Pracodawca zwracał kierowcom także wydatki poniesione na płatne parkingi, na podstawie przedłożonego rachunku. Niektóre koszty kierowcy opłacali przy pomocy przekazanych przez pracodawcę kart płatniczych. Pracodawca zwrócił kierowcom także koszt zamontowania w kabinach pojazdu blokad na drzwi, zakładanych od wewnątrz.

Na podstawie przedłożonych przez powoda rachunków strona pozwana dokonała na rzecz powoda zwrotu poniesionych przez niego kosztów m.in. na autohofy, faksy, prysznic, bilety tramwajowe, mapy, książki (...), taksówki.

Kierowcy otrzymywali od strony pozwanej co miesiąc dokument, na których wyszczególnione były należności z tytułu diet krajowych i diet zagranicznych za daną podróż służbową.

Dowód: Zestawienie odbytych delegacji w okresie od maja 2010 r. do lutego 2013 r. (koperta w załączeniu do akt sprawy)

Roczna karta ewidencji obecności pracownika w pracy za lata 2010 – 2013 (koperta w załączeniu do akt sprawy)

Polecenia wyjazdu służbowego za lata 2010 – 2013 (koperta w załączeniu do akt sprawy)

Wydruki tachografów za lata 2010 – 2013 (koperta w załączeniu do akt sprawy)

Wydruki kart drogowych za lata 2010 – 2013 (koperta w załączeniu do akt sprawy)

Listy płac powoda wraz z potwierdzeniem dokonanych wypłat za lata 2006 – 2013 (koperta w załączeniu do akt sprawy)

Zeznania świadka J. F. (k. 246 – 248; płyta CD)

Zeznania świadka L. S. (k. 248, 249; płyta CD)

Zeznania świadka Ł. T. (k. 249, 250; płyta CD)

Zeznania świadka P. K. (2) (k. 325 – 328; płyta CD)

Zeznania świadka A. J. (k. 328, 329; płyta CD)

Zeznania świadka K. L. (k. 329, 330; płyta CD)

Wyjaśnienia powoda (k. 691 – 693; płyta CD)

Rozliczenia wydatków (k. 177 – 194)

Na dzień zatrudnienia powoda u strony pozwanej obowiązywał Regulamin Wynagradzania z dnia 20 marca 2006 r., zgodnie z którym należności na pokrycie kosztów pracowników wyjeżdżających w podróż służbową rozliczane miały być według Zarządzenia nr (...) z dnia 13 maja 2005 r. do 10 – go dnia roboczego następnego miesiąca, a diety wyliczane w walucie obcej miały być przeliczane po kursie z ostatniego dnia miesiąca (§ 8 Regulaminu wynagradzania).

Aneks nr (...) z dnia 9 czerwca 2006 r. strona pozwana wprowadziła nowe zasady rozliczania podróży służbowych, nowelizując § 8 Regulaminu wynagradzania. Dieta przyznawana na pokrycie kosztów w czasie podróży ustalana była zgodnie z zasadami określonymi w rozporządzeniach Ministra Pracy i Polityki Społecznej dotyczących diet z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju i poza granicami dla pracownika zatrudnionego w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej (§ 8 ust. 1). Zwrot kosztów za nocleg w hotelu lub w innym obiekcie świadczącym usługi hotelarskie mógł nastąpić w wysokości stwierdzonej rachunkiem – do wysokości, określonego w rozporządzeniu, limitu za nocleg (§ 8 ust. 5), zaś w przypadku nieprzedłożenia rachunku za nocleg: w wysokości 150 % diety, gdy podróż służbowa odbywała się na terenie kraju i w wysokości 25 % limitu za nocleg obowiązującego przy podróżach służbowych za granicę (§ 8 ust. 6). Zwrot kosztów za nocleg nie przysługiwał w przypadku zapewnienia pracownikom bezpłatnego noclegu (§ 8 ust. 7). Pracownikom zatrudnionym na stanowiskach kierowców wykonujących pracę samochodami wyposażonymi fabrycznie w łóżka do spania, ryczałt za nocleg nie przysługiwał. Zostało ustalone, że z tytułu podróży służbowej, pracownikom zatrudnionym na w/w stanowisku przysługiwał dodatek w wysokości 25 % diety za pełną dobę, zwanych dalej – innymi wydatkami dotyczącymi korzystania z obiektów sanitarnych na parkingach (§ 8 ust. 8).

Aneks nr (...) z dnia 2 stycznia 2008 r. do Regulaminu wynagradzania wprowadzono dodatkowy zapis odnoszący się do „regularnego tygodniowego odpoczynku”, zgodnie z którym kierowca wykorzystujący „regularny tygodniowy odpoczynek”, przebywający poza bazą lub poza miejscem zamieszkania, któremu nie zapewniono bezpłatnego noclegu, otrzyma na pokrycie należności związanych z kosztami podróży ryczałt za nocleg w wysokości określonej w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej.

Aneks nr (...) z dnia 9 lutego 2009 r., pracodawca ponownie zmienił zasady rozliczania należności z tytułu podróży służbowej kierowców, w ten sposób, że uznał, że pracownikom zatrudnionym na stanowiskach kierowców, wykonujących pracę samochodami wyposażonymi fabrycznie w łóżka do spania, ryczałt za nocleg nie przysuguje.

Począwszy od 1 marca 2013 r., strona pozwana wprowadziła nowy Regulamin Wynagradzania, który zastąpił dotychczasowy, łącznie z aneksami: nr (...) z dnia 9 czerwca 2006 r., nr 2 z dnia 2 stycznia 2008 r., nr 3 z dnia 9 lutego 2009 r.

Określenie wysokości należności za podróże służbowe znalazło się w załączniku nr 1 do Regulaminu wynagradzania z 2013 r.

Ustalono, że miejscowość rozpoczęcia i zakończenia podróży służbowej określa pracodawca – podróż służbowa w kraju zaczyna się i kończy na terenie siedziby zakładu pracy we W., zaś podróż służbowa poza granicami kraju rozpoczyna się z chwilą przekroczenia granicy. Krajem docelowym ustanowiono kraj rozładunku produktu (ust. 1 i 2 załącznika nr 1).

Wysokość stawki za podróż poza granicami kraju, na podstawie art. 77⁵ § 4 k.p. została ustalona następująco (ust. 3 załącznika nr 1):

- 30,00 zł na terenie całej Unii Europejskiej z wyłączeniem N., gdzie dieta za dobę podróży wynosiła 35,00 zł,
- za niepełną dobę podróży zagranicznej: do 8 godzin przysługiwała 1/3 diety, ponad 8 godzin do 12 godzin 50 % diety, ponad 12 godzin, dieta w pełnej wysokości.

Postanowiono, że pracownikom, którym pracodawca nie zapewnił bezpłatnego noclegu, będą wypłacane ryczałty za nocleg w wysokości (ust. 5 i 6 załącznika nr 1):

- 150 % diety w przypadku odbywania podróży służbowej na terenie kraju,
- 25 % limitu za nocleg obowiązującego przy podróżach zagranicznych (wykładnią w tym zakresie miał być załącznik do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej, określający kwoty limitu za nocleg), przy czym wysokość tego ryczałtu w przypadku podróży zagranicznych była określana na podstawie kraju rozładunku.

Dowód: Regulamin wynagradzania z 2006 r. i 2013 r., wraz z aneksami i załącznikiem (koperta w załączeniu do akt sprawy)

Zeznania świadka J. F. (k. 246 – 248; płyta CD)

Zeznania świadka L. S. (k. 248, 249; płyta CD)

Zeznania świadka Ł. T. (k. 249, 250; płyta CD)

Zeznania świadka P. K. (2) (k. 325 – 328; płyta CD)

Zeznania świadka A. J. (k. 328, 329; płyta CD)

Zeznania świadka K. L. (k. 329, 330; płyta CD)

Wyjaśnienia powoda (k. 691 – 693; płyta CD)

W spornym okresie powód otrzymał od strony pozwanej wynagrodzenie określone w umowie o pracę i aneksach, a także diety z tytułu podróży służbowych (na zasadach wynikających z Regulaminu wynagradzania) oraz ryczałty za 45 – godzinne okresy odpoczynku, o ile były one spędzone w kabinie pojazdu.

Tytułem ryczałtów za nocleg w okresie od maja 2010 r. do lutego 2013 r. strona pozwana wypłaciła powodowi łącznie 10 380,67 zł.

Tytułem diet strona pozwana wypłaciła powodowi następujące kwoty:

- za podróż służbową w dniach 1 – 6 maja 2010 r. – 229,86 euro;
- za podróż służbową w dniach 12 maja – 1 czerwca 2010 r. – 983,76 euro;
- za podróż służbową w dniach 1 – 10 czerwca 2010 r. – 438 euro;
- za podróż służbową w dniach 18 czerwca – 1 lipca 2010 r. – 645,41 euro;
- za podróż służbową w dniach 1 – 16 lipca 2010 r. – 738,86 euro;
- za podróż służbową w dniach 25 lipca – 1 sierpnia 2010 r. – 278,85 euro;

- za podróż służbową w dniach 1 – 28 sierpnia 2010 r. – 958,86 euro;
- za podróż służbową w dniach 28 sierpnia – 1 września 2010 r. – 132 euro;
- za podróż służbową w dniach 1 – 22 września 2010 r. – 1001,56 euro;
- za podróż służbową w dniach 4 – 27 października 2010 r. – 1 035,50 euro;
- za podróż służbową w dniach 4 – 18 listopada 2010 r. – 618 euro;
- za podróż służbową w dniach 19 – 25 listopada 2010 r. – 303,50 euro;
- za podróż służbową w dniach 5 – 23 grudnia 2010 r. – 818,36 euro;
- za podróż służbową w dniach 1 – 25 stycznia 2011 r. – 1 105,16 euro;
- za podróż służbową w dniach 1 – 25 stycznia 2011 r. – 1 105,16 euro;
- za podróż służbową w dniach 31 stycznia – 1 lutego 2011 r. – 42 euro;
- za podróż służbową w dniach 1 – 25 lutego 2011 r. – 1 114,86 euro;
- za podróż służbową w dniach 24 marca – 1 kwietnia 2011 r. – 331,86 euro;
- za podróż służbową w dniach 1 – 21 kwietnia 2011 r. – 963,86 euro;
- za podróż służbową w dniach 6 maja – 1 czerwca 2011 r. – 1 199,86 euro;
- za podróż służbową w dniach 1 – 3 czerwca 2011 r. – 84 euro;
- za podróż służbową w dniach 11 czerwca – 1 lipca 2011 r. – 910,86 euro;
- za podróż służbową w dniach 1 – 8 lipca 2011 r. – 396,86 euro;
- za podróż służbową w dniach 15 lipca – 1 sierpnia 2011 r. – 836,85 euro;
- za podróż służbową w dniach 1 – 18 sierpnia 2011 r. – 800,36 euro;
- za podróż służbową w dniach 26 sierpnia – 1 września 2011 r. – 249,84 euro;
- za podróż służbową w dniach 1 – 18 września 2011 r. – 817,86 euro;
- za podróż służbową w dniach 25 września – 1 października 2011 r. – 230,85 euro;
- za podróż służbową w dniach 1 – 20 października 2011 r. – 930 euro;
- za podróż służbową w dniach 1 – 25 listopada 2011 r. – 1 101,86 euro;
- za podróż służbową w dniach 4 – 23 grudnia 2011 r. – 883,68 euro;
- za podróż służbową w dniach 1 – 23 stycznia 2012 r. – 1 023 euro;
- za podróż służbową w dniach 1 – 23 lutego 2012 r. – 1 010,36 euro;
- za podróż służbową w dniach 1 – 25 marca 2012 r. – 1 020,36 euro;
- za podróż służbową w dniach 9 kwietnia – 1 maja 2012 r. – 976,86 euro;

- za podróż służbową w dniach 9 maja – 1 czerwca 2012 r. – 1 111,86 euro;
- za podróż służbową w dniach 1 – 3 czerwca 2012 r. – 97,86 euro;
- za podróż służbową w dniach 10 czerwca – 1 lipca 2012 r. – 909,86 euro;
- za podróż służbową w dniach 1 – 13 lipca 2012 r. – 535,86 euro;
- za podróż służbową w dniach 19 lipca – 1 sierpnia 2012 r. – 582,35 euro;
- za podróż służbową w dniach 1 – 8 sierpnia 2012 r. – 313,86 euro;
- za podróż służbową w dniach 15 sierpnia – 1 września 2012 r. – 791,39 euro;
- za podróż służbową w dniach 17 września – 1 października 2012 r. – 602,85 euro;
- za podróż służbową w dniach 1 – 14 października 2012 r. – 584,36 euro;
- za podróż służbową w dniach 23 października – 1 listopada 2012 r. – 359,85 euro;
- za podróż służbową w dniach 1 – 24 listopada 2012 r. – 1 079,36 euro;
- za podróż służbową w dniach 2 – 22 grudnia 2012 r. – 887,36 euro;
- za podróż służbową w dniach 2 – 23 stycznia 2013 r. – 1 012 euro;
- za podróż służbową w dniach 30 stycznia – 1 lutego 2013 r. – 55,86 euro;
- za podróż służbową w dniach 1 – 22 lutego 2013 r. – 944,36 euro;
- za podróż służbową w dniach 2 – 23 stycznia 2013 r. – 1 012 euro;

Wypłacane przez pracodawcę należności (tj. wynagrodzenie wynikające z umowy o pracę oraz należności z tytułu podróży służbowych) pokrywały wszystkie koszty, jakie powód ponosił w trakcie podróży służbowych.

W okresie zatrudnienia powód nie kwestionował wysokości otrzymywanych od pracodawcy kwot z tytułu zwrotu kosztów podróży służbowych.

Dowód: Zestawienie (k. 170)

Zestawienie odbytych delegacji w okresie od maja 2010 r. do lutego 2013 r. (koperta w załączeniu do akt sprawy)

Polecenia wyjazdu służbowego za lata 2010 – 2013 (koperta w załączeniu do akt sprawy)

Listy płac powoda wraz z potwierdzeniem dokonanych wypłat za lata 2006 – 2013 (koperta w załączeniu do akt sprawy)

W związku z wniesioną przez powoda skargą, w pozwanym zakładzie pracy w 2013 r. przeprowadzona została przez Państwową Inspekcję Pracy kontrola. W dniu 31 stycznia 2013 r. Inspektor pracy skierował do pracodawcy wystąpienie, zawierające wniosek dotyczący uregulowania kwestii związanej z zapewnieniem kierowcom w transporcie międzynarodowym noclegu lub wypłacania ryczałtu za nocleg.

Pismami z dnia 17 maja 2013 r. i 18 czerwca 2013 r. powód wezwał stronę pozwaną do zapłaty kwoty 66 653 zł z tytułu ryczałtów za noclegi w okresie od dnia 17 maja 2010 r. do dnia 1 marca 2013 r.

W odpowiedzi, pismem z dnia 24 lipca 2013 r., strona pozwana odmówiła zapłaty dochodzonej przez powoda należności.

Dowód: Pismo Państwowej Inspekcji Pracy z dnia 13.05.2013 r. (k. 60, 61)

Wezwanie do zapłaty z dnia 17.05.2013 r. i 18.06.2013 r. wraz z dowodami nadania i odbioru (k. 62 – 64)

Pismo strony pozwanej z dnia 24.07.2013 r. (k/ 65)

W roku 2013 na portalu (...) zostało opublikowanych łącznie 1 454 ogłoszeń rekrutacyjnych na stanowisko kierowcy, z czego 30 % stanowiły ogłoszenia rekrutacyjne, w których poszukiwany był kandydat na stanowisko kierowcy w transporcie międzynarodowym.

Dowód: Pismo spółki Grupa (...) S.A. w W. z dnia 10.02.2014 r. (k. 176)

Hipotetyczna wartość ryczałtów za noclegi odbyte przez powoda w okresie od dnia 17 maja 2010 r. do dnia 2 września 2010 r., liczonych wedle stawek z rozporządzenia, wynosiła 9 452,15 zł. W tym okresie strona pozwana wypłaciła powodowi tytułem ryczałtów za nocleg kwotę 1 298,95 zł.

Hipotetyczna wartość ryczałtów za noclegi odbyte przez powoda w okresie od dnia 3 września 2010 r. do dnia 28 lutego 2013 r., liczonych wedle stawek z rozporządzenia, wynosiła 70 555,32 zł. W tym okresie strona pozwana wypłaciła powodowi tytułem ryczałtów za nocleg kwotę 8 989,72 zł.

Dowód: Opinia biegłego sądowego z zakresu finansów z dnia 13.08.2015 r. (k. 496 – 519)

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo podlegało oddaleniu jako bezzasadne.

W niniejszej sprawie powód domagał się ostatecznie zasądzenia od strony pozwanej kwoty 61 565,60 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 20 maja 2013 r. tytułem ryczałtu za nocleg podczas podróży służbowych w okresie od dnia 2 września 2010 r. do dnia 28 lutego 2013 r.

Rozważania w przedmiocie zgłoszonego przez powoda roszczenia należy zacząć od art. 2 pkt 7 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (Dz.U. Nr 92, poz. 879), zgodnie z którym podróżą służbową jest każde zadanie służbowe polegające na wykonywaniu, na polecenie pracodawcy: a) przewozu drogowego poza miejscowość, o której mowa w pkt 4 lit. a, lub b) wyjazdu poza miejscowość, o której mowa w pkt 4 lit. a, w celu wykonania przewozu drogowego. W art. 4 pkt 4 lit. a cytowanej ustawy mowa o siedzibie pracodawcy, na rzecz którego kierowca wykonuje swoje obowiązki, oraz o innych miejscach prowadzenia działalności przez pracodawcę, w szczególności takich jak filie, przedstawicielstwa i oddziały.

Zgodnie z art. 21a cytowanej ustawy, kierowcy w podróży służbowej przysługują należności na pokrycie kosztów związanych z wykonywaniem tego zadania służbowego, ustalane na zasadach określonych w przepisach art. 77⁵ § 3-5 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy.

Stosownie do unormowania zawartego w przepisie art. 77⁵ § 3 k.p., warunki wypłacania należności z tytułu podróży służbowej pracownikowi zatrudnionemu u innego pracodawcy niż państwowa lub samorządowa jednostka sfery budżetowej określa się w układzie zbiorowym pracy lub regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę, jeżeli pracodawca nie jest objęty układem zbiorowym pracy lub nie jest obowiązany do ustalenia regulaminu wynagradzania.

Zgodnie z przepisem art. 77⁵ § 4 k.p. postanowienia układu zbiorowego pracy, regulaminu wynagradzania lub umowy o pracę nie mogą ustalać diety za dobę podróży służbowej na obszarze kraju lub poza granicami kraju w wysokości

niższej niż dieta z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju określona dla pracownika zatrudnionego w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej.

W myśl art. 77⁵ § 5 k.p. w przypadku gdy układ zbiorowy pracy, regulamin wynagradzania lub umowa o pracę nie zawiera postanowień, o których mowa w § 3, pracownikowi przysługują należności na pokrycie kosztów podróży służbowej odpowiednio według przepisów, o których mowa w § 2. W art. 77⁵ § 2 k.p. przewidziano, że minister właściwy do spraw pracy określi, w drodze rozporządzenia, wysokość oraz warunki ustalania należności przysługujących pracownikowi, zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej, z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju oraz poza granicami kraju. Rozporządzenie powinno w szczególności określać wysokość diet, z uwzględnieniem czasu trwania podróży, a w przypadku podróży poza granicami kraju - walutę, w jakiej będzie ustalana dieta i limit na nocleg w poszczególnych państwach, a także warunki zwrotu kosztów przejazdów, noclegów i innych wydatków.

Na podstawie upoważnienia zawartego w przepisie art. 77⁵ § 2 k.p., Minister Pracy i Polityki Społecznej wydał w dniu 19 grudnia 2002 r. rozporządzenie w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju (Dz.U. Nr 236, poz. 1990) (dalej również jako rozporządzenie z dnia 19 grudnia 2002 r.) oraz rozporządzenie w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz. U. Nr 236, poz. 1991), jak również aktualnie obowiązujące rozporządzenie z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz. U. z 2013 poz.167) (dalej również jako rozporządzenie z dnia 29 stycznia 2013 r.).

W przepisie § 9 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju wskazano, że za nocleg przysługuje pracownikowi zwrot kosztów w wysokości stwierdzonej rachunkiem hotelowym, w granicach ustalonego na ten cel limitu określonego w załączniku do rozporządzenia (ust. 1). W razie nieprzedłożenia rachunku za nocleg, pracownikowi przysługuje ryczałt w wysokości 25% limitu, o którym mowa w ust. 1. Ryczałt ten nie przysługuje za czas przejazdu (ust. 2) Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się, jeżeli pracodawca lub strona zagraniczna zapewnia pracownikowi bezpłatny nocleg (ust. 4).

Natomiast zgodnie z unormowaniem zawartym w § 16 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej ustawodawca wskazał, że za nocleg podczas podróży zagranicznej pracownikowi przysługuje zwrot kosztów w wysokości stwierdzonej rachunkiem, w granicach limitu określonego w poszczególnych państwach w załączniku do rozporządzenia. Stosownie do regulacji zawartej w § 16 ust. 2 rozporządzenia, w razie nieprzedłożenia rachunku za nocleg, pracownikowi przysługuje ryczałt w wysokości 25% limitu, o którym mowa w ust. 1, przy czym ryczałt ten nie przysługuje za czas przejazdu. Przepisów powyższych nie stosuje się, jeżeli pracodawca lub strona zagraniczna zapewniają pracownikowi bezpłatny nocleg (§ 16 ust. 4).

W uchwale Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2014 r. (sygn. akt II PZP 1/14, Legalis) wskazano, iż zapewnienie pracownikowi – kierowcy samochodu ciężarowego odpowiedniego miejsca do spania w kabinie tego pojazdu podczas wykonywania przewozów w transporcie międzynarodowym – nie stanowi zapewnienia przez pracodawcę bezpłatnego noclegu w rozumieniu § 9 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. Nr 236, poz. 1991 ze zm.), co powoduje, że pracownikowi przysługuje zwrot kosztów noclegu na warunkach i w wysokości określonych w § 9 ust. 1-3 tego rozporządzenia albo na korzystniejszych warunkach i

wysokości, określonych w umowie o pracę, układzie zbiorowym pracy lub innych przepisach prawa pracy (por. także uchwała Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2014 r., sygn. akt I PZP 3/14, Legalis; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2016 r., sygn. akt II PK 111/15, Legalis; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2016 r., sygn. akt II PK 148/15, Legalis).

Wyrokiem z dnia 24 listopada 2016 r., wydanym w sprawie o sygn. akt K 11/15, Trybunał Konstytucyjny orzekł, iż art. 21a ustawy w związku z art. 77⁵ § 2, 3 i 5 k.p. w związku z § 9 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U.236.1991, ze zm.) w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do kierowców wykonujących przewozy w transporcie międzynarodowym, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji. Nadto Trybunał Konstytucyjny orzekł, że także art. 21a ustawy w związku z art. 77⁵ § 2, 3 i 5 k.p. w związku z § 16 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz. U. z 2013 poz.167) w zakresie w jakim znajduje zastosowanie do kierowców wykonujących przewozy w transporcie międzynarodowym jest niezgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Analiza uzasadnienia do wskazanego wyroku Trybunału Konstytucyjnego prowadzi do wniosku, iż głównym, acz niejedynym motywem uznania przez Trybunał Konstytucyjny zaskarżonych przepisów za niekonstytucyjne, było odesłanie kaskadowe, zawarte w ustawie o czasie pracy kierowców. Trybunał Konstytucyjny uznał także, co w ocenie Sądu Rejonowego jest nawet istotniejsze od niedopuszczalności odesłań kaskadowych, iż art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców, odsyłając do zasad ogólnych przewidzianych w art. 77⁵ § 3 – 5 kodeksu pracy, nie uwzględnia specyfiki wykonywania zawodu kierowcy w transporcie międzynarodowym. Regulacje zawarte w przepisach art. 77⁵ § 3 – 5 kodeksu pracy w założeniu dotyczą incydentalnych podróży służbowych (tj. takich, które nie stanowią istoty wykonywanej pracy), a zatem także incydentalnie realizowanych przez pracowników uprawnień do świadczeń. Trybunał Konstytucyjny stanął na stanowisku, że przesądzenie przez ustawodawcę, że art. 77⁵ § 3 – 5 k.p. i wydane na podstawie art. 77⁵ § 2 k.p. przepisy wykonawcze mają mieć zastosowanie do każdego wykonanego przez kierowcę przewozu w transporcie, jest sprzeczne z ratio legis tych przepisów i świadczy o nieadekwatności przyjętego środka w stosunku do regulowanej dziedziny.

Po wydaniu powyższego wyroku Sąd Najwyższy wydał szereg orzeczeń, przy czym prezentowanych przez Sąd Najwyższy poglądów nie sposób uznać za jednolite.

W wyroku z dnia 21 lutego 2017 r. (sygn. akt I PK 300/15, Legalis) Sąd Najwyższy wskazał, że po wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 24.11.2016 r. K 11/15, nie stosuje się art. 21a ustawy z 16.04.2004 r. o czasie pracy kierowców (Dz.U. z 2012 r. poz. 1155 ze zm.), ale stosuje się art. 77⁵ § 5 KP w przypadku, gdy pracodawca nie uregulował zasad zwrotu należności z tytułu podróży służbowej w układzie zbiorowym pracy, regulaminie wynagradzania lub umowie o pracę.

Powyższe orzeczenie spotkało się z krytyką środowisk prawniczych. W krytycznej glosie do cytowanego orzeczenia K. S. wskazał, że Sąd Najwyższy zdaje się ignorować istotę zmiany stanu prawnego wywołaną wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego. Uznaje bowiem, że skoro rozporządzenia z 19.12.2002 r. nie można zastosować na podstawie art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców uznanego za niekonstytucyjny, to można to uczynić, stosując odpowiednią interpretację innej normy ustawy. Ponadto Sąd Najwyższy w glosowanym wyroku nie przeprowadził należytej analizy treści wyroku Trybunału Konstytucyjnego, a zwłaszcza zasadniczych powodów, dla których Trybunał Konstytucyjny uznał, że stosowanie wyżej rozporządzenia z 19.12.2002 r. nie jest dopuszczalne. Należy zauważyć, że u podstaw uznania przez Trybunał Konstytucyjny niekonstytucyjności przepisu art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców leżały dwie przyczyny. Pierwszą z nich stanowiła wadliwa legislacyjnie konstrukcja zakwestionowanych przepisów zawierająca wielostopniowe odesłanie kaskadowe, która w konsekwencji spowodowała niejasność i nieprecyzyjność treści normatywnych. Drugą była nieadekwatność norm uregulowanych w zakwestionowanych przepisach do materii,

w jakiej znajdują zastosowanie, nieprzewidywalność skutków prawnych działań adresatów zakwestionowanych przepisów oraz nadmierna swoboda organów stosujących prawo przy ustalaniu ich zakresu normowania (Stefański, Krzysztof. Glosa do wyroku SN z dnia 21 lutego 2017 r., I PK 300/15. Przegląd Sądowy, 2017).

Krytyczną glosę do cytowanego orzeczenia wyraził także M. S., wskazując, że dla analizowanej sprawy istotny jest nie tylko sam fakt uchylenia przez TK wskazanych przepisów, lecz także motywy takiego rozstrzygnięcia, obszernie wyjaśnione w uzasadnieniu wyroku K 11/15. Na te motywy powołuje się bowiem SN w uzasadnieniu wyroku I PK 300/15, wyjaśniając podstawy swojego orzeczenia. Motywy wyroku TK trzeba przypomnieć głównie dlatego, że SN, budując uzasadnienie wyroku I PK 300/15, przywołał je dość wybiórczo, eksponując tylko te, które były użyteczne dla przyjętego wniosku (...). Pierwszą kwestią podniesioną przez TK, wyeksponowaną następnie przez SN w uzasadnieniu wyroku I PK 300/15, jest formalna niedopuszczalność tworzenia tzw. kaskadowych przepisów odsyłających, czyli przepisów odsyłających do innych przepisów również zawierających odesłanie (...). Drugą przesłanką orzeczenia o niezgodności z Konstytucją RP wskazanych przepisów, nawet istotniejszą dla oceny głosowanego wyroku SN, było uznanie, że w art. 21a u.c.p.k. nastąpiło odesłanie do nieadekwatnej dla stosunków pracy kierowców materii uregulowanej na zasadach ogólnych (art. 77⁵ § 3–5 k.p.) (...). Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu omawianego wyroku wyraził *expressis verbis* przekonanie, że to właśnie odesłanie do nieadekwatnej regulacji jest powodem problemów orzeczniczych sądów powszechnych i SN, wyrażających się w dekodowaniu z tych samych przepisów norm prawnych o różnej treści i w konsekwencji wydawaniu biegunowo odmiennych wyroków w podobnych stanach faktycznych. Tych motywów uznania odnośnych przepisów za niezgodne z Konstytucją nie przytoczono w uzasadnieniu wyroku I PK 300/15, gdyż zaprzeczają one możliwości wydania wyroku o uzasadnianej tam treści (...). W uzasadnieniu głosowanego wyroku SN skupił się na formalnych zarzutach TK wobec uchylonej regulacji prawnej, czyli kaskadowym charakterze odesłania sformułowanego w art. 21a u.c.p.k., co dało pozorne uzasadnienie dla poszukiwania podstawy prawnej umożliwiającej uznanie roszczeń kierowców o wypłatę ryczałtów za nocleg, mimo odbywania go bezpłatnie w kabinie samochodu, pod warunkiem uniknięcia kaskadowego charakteru odesłania (S., M.. Glosa do wyroku SN z dnia 21 lutego 2017 r., I PK 300/15, Orzecznictwo Sądów Polskich, 2017).

Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego oparte zostało o uznanie, że w stosunku do grupy zawodowej kierowców międzynarodowych nie można stosować – na zasadzie odesłania – zasad ustalania należności za podróże służbowe pozostałych pracowników. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2017 r. wyraża natomiast pogląd przeciwny, przyznając prawo do rozliczenia kosztów podróży kierowcy w transporcie międzynarodowym według zasad tożsamy dla pracowników sfery budżetowej, których to podróże służbowe są związane przecież z jednostkowymi wyjazdami służbowymi, zaś koszty z tego tytułu opierają się o korzystanie z usług hotelowych.

W tezie wyroku z dnia 14 lutego 2017 r. (sygn. akt I PK 77/16, Legalis), przeciwstawnego do opisanego wyżej wyroku z dnia 21 lutego 2017 r., Sąd Najwyższy podkreślił, że do stanów faktycznych począwszy od 3 kwietnia 2010 r., odnośnie kierowców w transporcie międzynarodowym nie należy stosować przepisów rozporządzeń wykonawczych wydanych z upoważnienia art. 77⁵ k.p. Ponadto Sąd Najwyższy zaznaczył, że w sprawie ryczałtów za noclegi zastosowanie mają przepisy zakładowe (regulaminy wynagradzania), które nie będą korygowane przez przepisy powszechnie obowiązujące jako bardziej korzystne.

Uzasadniając powyższe stanowisko Sąd Najwyższy wskazał m.in., że ***dysponowanie przez pracownika – kierowcę pojazdem z miejscem do noclegu, który uznał za wystarczający do odpoczynku i regeneracji sił*** – stosownie do art. 8 ust. 8 rozporządzenia (WE) nr 561/2006 z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego oraz zmieniające rozporządzenia Rady (EWG) nr 3821/85 i (WE) 2135/98, jak również uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/85 (Dz. U.UE.L.2006.102.1 – ***umożliwiało ograniczenie w zakładowym regulaminie wynagradzania świadczeń z tytułu zagranicznej podróży służbowej do wysokiej i stałej diety, pokrywającej wszystkie niezbędne wydatki socjalne kierowcy także z tytułu noclegów.***

W kolejnym z orzeczeń Sąd Najwyższy wskazał, że od dnia 29 grudnia 2016 r. (data ogłoszenia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2016 r., K 11/15 w Dzienniku Ustaw z 2016 r. poz. 2206) art. 21a ustawy o czasie

pracy kierowców w związku z art. 77⁵ § 2, 3 i 5 k.p. oraz w związku z § 9 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia z 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju nie może być stosowany. (...) Uznaný przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją przepis nie może być stosowany przez sądy i inne organy także w odniesieniu do stanów faktycznych sprzed ogłoszenia orzeczenia Trybunału (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2017r., sygn. akt II PK 410/15, LEX nr 2306367).

Szczególnego podkreślenia wymaga okoliczność, że zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2017 r. (II PK 409/15), konsekwencją wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 24 listopada 2016 r., K 11/15, jest utrata aktualności uchwały Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2014 r., II PZP 1/14 (OSNP 2014 nr 12, poz. 164) w zakresie, w jakim wskazywała ona, że postanowienia zakładowych przepisów prawa pracy regulujących kwestię świadczeń należnych kierowcom zatrudnionym w transporcie międzynarodowym z tytułu podróży służbowych nie mogą przewidywać świadczeń w wysokości niższej niż przewidziane w aktach wykonawczych wydanych na podstawie art. 77⁵ k.p.

Prezentowane wyżej stanowisko znalazło potwierdzenie w uchwale Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2017 r. (sygn. akt III PZP 2/17, Legalis), w której wskazano jednoznacznie, iż ryczałt za nocleg w podróży służbowej kierowcy zatrudnionego w transporcie międzynarodowym może zostać określony w układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę (art. 775 § 3 KP) poniżej 25% limitu, o którym mowa w § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. Nr 236, poz. 1991 ze zm.) oraz w § 16 ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz.U. poz. 167).

Podkreślić należy, że kwestia autonomicznego ustalania przez pracodawcę należności z tytułu służbowej była przedmiotem analizy jeszcze przed pojawieniem się orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego w sprawie K 11/15.

W wyroku z dnia 4 października 2005 r. (sygn. akt K 36/03, Legalis) Trybunał Konstytucyjny uznał, że przepisy upoważniające pracodawców do określenia wysokości należności w regulaminie wynagradzania są zgodne z Konstytucją. Podobny pogląd wyraził Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia 10 stycznia 2007 r. (sygn. akt III PK 90/06, Legalis) i z dnia 14 maja 2012 r. (sygn. akt II PK 230/11, Legalis), gdzie wskazano, iż odmienna regulacja dotycząca pracowników pracodawców niebędących państwowymi lub samorządowymi jednostkami sfery budżetowej oznacza, że mogą oni uregulować należności pracowników na pokrycie kosztów związanych z podróżą służbową zarówno w sposób korzystniejszy, jak i mniej korzystny dla pracowników od tego, jaki wynika z rozporządzenia ministra właściwego do spraw pracy (z wyjątkiem dotyczącym wysokości diety, która nie może być ustalona na poziomie niższym niż wynikająca z rozporządzeń dieta za podróż służbową na obszarze kraju).

Z powołanych wyżej przepisów oraz poglądów judykatury wynika, że pracodawcy spoza sfery budżetowej mogą ustalać we własnym zakresie warunki wypłacania pracownikom należności z tytułu podróży służbowej. Pracodawcy uprawnieni są do odmiennego regulowania w aktach prawa wewnątrzzakładowego należności na pokrycie kosztów związanych z podróżą służbową – zarówno w sposób korzystniejszy, jak i mniej korzystny dla pracownika w porównaniu ze stawką przewidzianą w aktach wykonawczych wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 k.p. Postanowienia prawa wewnętrznego nie mogą jedynie ustalać diety za dobę podróży na obszarze kraju jak i poza jego granicami na poziomie niższym niż dieta z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju, określona dla pracownika sfery budżetowej w stosownym rozporządzeniu ministra właściwego do spraw pracy.

Za ustalone stanowisko Sądu Najwyższego można więc przyjąć pogląd, że jeżeli należności z tytułu kosztów podróży służbowej kierowców określone są w układzie zbiorowym, regulaminie wynagradzania lub umowie o pracę, to nie stosuje się wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 k.p. przepisów o należnościach z tytułu podróży służbowej pracowników

sfery budżetowej. Wynika stąd, że określone w tych aktach należności mogą być niższe niż należności przewidziane dla sfery budżetowej. Można tu wskazać na wyroki z dnia 13 sierpnia 2015 r., II PK 241/14, OSNP 2017, nr 7, poz. 80; z dnia 14 lutego 2017 r., I PK 77/16, LEX nr 2258054; z dnia 21 lutego 2017 r., I PK 300/15, LEX nr 2241391; z dnia 9 marca 2017 r., I PK 309/15, LEX nr 2238705; z dnia 30 marca 2017 r., II PK 16/16, LEX nr 2306363; z dnia 28 marca 2017 r., II PK 28/16, niepubl.; z dnia 27 kwietnia 2017 r., I PK 90/16, LEX nr 2278298 i z dnia 30 maja 2017 r., II PK 122/16, niepubl. Pogląd ten – przy przyjęciu, że podróż służbowa kierowcy jest szczególnym rodzajem podróży służbowej – ma oparcie w art. 77⁵ § 3 i 4, które w zakresie kosztów podróży służbowej w sferze pozabudżetowej przyznają pierwszeństwo autonomicznym źródłom prawa pracy i umowie o pracę przed regulacjami dotyczącymi sfery budżetowej (z wyjątkiem diety) (Maniewska, Eliza. Art. 77(5). W: Komentarz aktualizowany do Kodeksu pracy. System Informacji Prawnej LEX, 2018).

Wskazać należy w tym miejscu, iż decydujące znaczenie dla oceny, jakie koszty ponoszone przez pracowników w podróży służbowej rekompensuje przyznane przez pracodawcę w aktach prawa wewnątrzzakładowego świadczenie, ma nie nazwa tego świadczenia, a praktyka, wiedza i dorozumiana zgoda spornych stron (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2016 r., sygn. akt II PK 227/15, Legalis). Ponadto, jeżeli kierowcy zatrudnieni w transporcie międzynarodowym otrzymywali świadczenie nie mniej korzystne niż wynikające z przepisów powszechnie obowiązujących, to świadczenie nazwane „dieta” może pokrywać wszystkie koszty socjalne, w tym także ryczałt za nocleg (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 30 maja 2017 r. (sygn. akt I PK 148/16, Legalis). Sposób określenia kosztów należnych kierowcom nie musi szczegółowo odpowiadać poszczególnym rodzajom świadczeń przewidzianych w sferze budżetowej i może być określony w jednej zryczałtowanej kwocie, ale wysokość zwracanych kosztów musi odpowiadać wysokości celowych kosztów poniesionych przez kierowcę. W szczególności nie jest konieczne wyodrębnianie ryczałtu za noclegi.

Podkreślić należy, iż w tej kwestii ukształtowała się już jednolita linia orzecznicza (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 sierpnia 2015 r., II PK 241/14, z dnia 15 września 2015 r., II PK 248/14, z dnia 17 listopada 2016 r., II PK 227/15 czy postanowienie z dnia 14 marca 2017 r., II PK 148/16).

Przenosząc powyższe na grunt stanu faktycznego niniejszej sprawy przypomnieć należy, że strona pozwana uregulowała w aktach prawa wewnątrzzakładowego zasady rozliczania należności przysługujących pracownikom, w tym kierowcom, z tytułu odbywanych podróży służbowych.

Na dzień zatrudnienia powoda u strony pozwanej obowiązywał Regulamin Wynagradzania z dnia 20 marca 2006 r., zgodnie z którym należności na pokrycie kosztów pracowników wyjeżdżających w podróż służbową rozliczane miały być według Zarządzenia nr (...) z dnia 13 maja 2005 r. do 10 – go dnia roboczego następnego miesiąca, a diety wyliczane w walucie obcej miały być przeliczane po kursie z ostatniego dnia miesiąca (§ 8 Regulaminu wynagradzania).

Aneks nr (...) z dnia 9 czerwca 2006 r. strona pozwana wprowadziła nowe zasady rozliczania podróży służbowych., nowelizując § 8 Regulaminu wynagradzania. Dieta przyznawana na pokrycie kosztów w czasie podróży ustalana była zgodnie z zasadami określonymi w rozporządzeniach Ministra Pracy i Polityki Społecznej dotyczących diet z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju i poza granicami dla pracownika zatrudnionego w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej (§ 8 ust. 1). Zwrot kosztów za nocleg w hotelu lub w innym obiekcie świadczącym usługi hotelarskie mógł nastąpić w wysokości stwierdzonej rachunkiem – do wysokości, określonego w rozporządzeniu, limitu za nocleg (§ 8 ust. 5), zaś w przypadku nieprzedłożenia rachunku za nocleg: w wysokości 150 % diety, gdy podróż służbowa odbywała się na terenie kraju i w wysokości 25 % limitu za nocleg obowiązującego przy podróżach służbowych za granicę (§ 8 ust. 6). Zwrot kosztów za nocleg nie przysługiwał w przypadku zapewnienia pracownikom bezpłatnego noclegu (§ 8 ust. 7). Pracownikom zatrudnionym na stanowiskach kierowców wykonujących pracę samochodami wyposażonymi fabrycznie w łóżka do spania, ryczałt za nocleg nie przysługiwał. Zostało ustalone, że z tytułu podróży służbowej, pracownikom zatrudnionym na w/w stanowisku przysługiwał dodatek w wysokości 25 % diety za pełną dobę, zwanych dalej – innymi wydatkami dotyczącymi korzystania z obiektów sanitarnych na parkingach (§ 8 ust. 8).

Aneks nr (...) z dnia 2 stycznia 2008 r. do Regulaminu wynagradzania wprowadzono dodatkowy zapis odnoszący się do „regularnego tygodniowego odpoczynku”, zgodnie z którym kierowca wykorzystujący „regularny tygodniowy odpoczynek”, przebywający poza bazą lub poza miejscem zamieszkania, któremu nie zapewniono bezpłatnego noclegu, otrzyma na pokrycie należności związanych z kosztami podróży ryczałt za nocleg w wysokości określonej w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej.

Aneks nr (...) z dnia 9 lutego 2009 r., pracodawca ponownie zmienił zasady rozliczania należności z tytułu podróży służbowej kierowców, w ten sposób, że uznał, że pracownikom zatrudnionym na stanowiskach kierowców, wykonujących pracę samochodami wyposażonymi fabrycznie w łóżka do spania, ryczałt za nocleg nie przysługuje.

Przez cały sporny okres, niezależnie od treści obowiązującego Regulaminu wynagradzania, pracodawca wypłacał kierowcom ryczałt za nocleg w sytuacji, gdy nocleg weekendowy odbywali oni nie w bazie pozwanej spółki w N., lecz w kabinie pojazdu ciężarowego, a także dietę. Z tytułu podróży służbowych kierowcy, w tym powód, otrzymywali więc należność nazwaną w Regulaminie wynagradzania „dietą”, której wysokość odpowiadała wysokości wskazanej w załączniku do rozporządzenia, i była zróżnicowana w zależności od kraju pobytu, a także ryczałt za nocleg weekendowy, spędzany w kabinie pojazdu. Zasygnalizować należy, że pracodawca wypłacał dietę za zagraniczną podróż służbową w wysokości stawki maksymalnej, mimo iż uprawniony był do określenia wysokości diety na poziomie diety przysługującej za dobę podróży służbowej na terenie kraju (23/30 zł, w zależności od czasokresu).

Z poczynionych przez Sąd ustaleń wynika dalej, że w spornym okresie pozwana spółka dokonywała rozliczeń zgodnie z zasadami określonymi w regulaminie wynagradzania i wypłacała powodowi świadczenia z tytułu podróży służbowej, obliczone zgodnie z postanowieniami zakładowego aktu prawnego. Okoliczności tej nie zaprzeczył sam powód, czego dowodzi uzasadnienie pozwu, z którego wynika, że powód domaga się zasądzenia ryczałt za noclegi w oparciu o przepisy rozporządzenia o należnościach z tytułu podróży służbowych, nie zaś w oparciu o postanowienia Regulaminu wynagradzania.

Treść wewnętrznych przepisów spółki oraz zasady rozliczania kosztów podróży zagranicznych powoda były zatem jasno określone i akceptowane przez strony, o czym świadczy dobitnie fakt, iż powód przepracował w pozwanej spółce blisko 7 lat, i w tym okresie nie zgłaszał pracodawcy swojego niezadowolenia ani z warunków, w jakich świadczy pracę, ani z przyjętych zasad rozliczania.

Podkreślenia wymaga przy tym, iż strona pozwana nie wprowadziła regulacji, która oznaczałaby brak prawa kierowców do zwrotu poniesionych kosztów noclegu. Pracodawca określił jedynie, że za nocleg nie będzie przysługiwał ryczałt (wówczas gdy kierowca spędzi nocleg w odpowiednio do tego przystosowanej kabinie pojazdu), zaś powód wyraził zgodę na odbywanie noclegów w odpowiednio do tego przystosowanej kabinie pojazdu. Co oczywiste, pracodawca nie wypłacał także ryczałtu za nocleg odebrany przez pracownika w bazie noclegowej pozwanej spółki w N.. Nocując tam, kierowcy nie ponosili bowiem żadnego kosztu z tego tytułu. Z formalnoprawnego punktu widzenia nic nie stało na przeszkodzie, by kierowca odebrał nocleg w hotelu bądź motelu, a następnie przedstawił pracodawcy wystawiony z tego tytułu rachunek do rozliczenia. Nie zostało wykazane w przeprowadzonym w niniejszej sprawie postępowaniu dowodowym, by pracodawca wprowadził zakaz korzystania z noclegu w miejscach do tego przeznaczonych, takich jak hotele czy motele. Przeciwnie, jak wynika z zeznań świadka P. K. (1), po przedstawieniu pracodawcy rachunku wystawionego przez hotel, w którym P. K. (2) spędził nocleg w podróży służbowej, pracodawca zwrócił pracownikowi poniesiony z tego tytułu koszt. Brak korzystania z takiego płatnego noclegu i równoznaczny z tym brak ponoszenia z tytułu noclegu jakiegokolwiek kosztu, a następnie oczekiwanie od pracodawcy wypłaty znacznej sumy pieniężnej z tytułu ryczałtu za nocleg stanowi w ocenie Sądu dążenie do uzyskania dodatkowego zarobku, co niewątpliwie stoi w sprzeczności z istotą świadczenia, jakim jest ryczałt za nocleg. Zgodnie ze stanowiskiem Sądu nie można oczekiwać, iż pracodawca pokryje określony, poniesiony przez pracownika koszt, w sytuacji, gdy taki koszt nigdy nie powstał.

Wszelkie poniesione przez powoda wydatki były powodowi przez pozwaną spółkę zwracane, mimo iż w Regulaminie wynagradzania wprost przyznane zostało jedynie prawo do diety. Jeszcze raz należy przypomnieć, że nie ma przeszkód,

aby należności na pokrycie kosztów związanych z podróżą służbową zostały określone w postaci jednego ryczałtu (jednej należności). Już w wyroku Sądu Najwyższego z 15 września 2015 r. (sygn. akt II PK 248/14, LEX nr 1816556), przyjęto, że dopuszczalne było ustalenie przez strony stosunku pracy objęcia jednym ryczałtem (w adekwatnie wysokiej i stałej kwocie) diety oraz należnego kierowcy ryczałtu za noclegi, jeżeli łączny ryczałt nie był mniej korzystny niż przepisy powszechnie obowiązujące w zakresie minimalnych kosztów wyżywienia i ryczałtu za nocleg. Także inne orzeczenia wskazują na stanowisko, że jedno świadczenie mogło kompensować całościowe koszty socjalne wyjazdu kierowcy (por. wyroki Sądu Najwyższego z 13 sierpnia 2015 r., sygn. akt II PK 241/14, z 15 września 2015 r., sygn. akt II PK 248/14, z 17 maja 2016 r., II PK 98/16, z 14 lutego 2017 r., sygn. akt I PK 77/16). Wówczas granicą minimalną kompensaty nie jest wysokość 25% ryczałtu noclegowego wedle § 9 ust. 4 rozporządzenia. Ryczałt może być mniejszy. Minimalne ograniczenie w ustawie dotyczy bowiem jedynie diety (art. 77⁵ § 4 k.p.). Wysokość zwracanych kosztów musi natomiast odpowiadać wysokości celowych kosztów poniesionych przez kierowcę.

Sąd Rejonowy zważył, że sporne świadczenie, nazwane w Regulaminie wynagradzania obowiązującym u strony pozwanej „dieta”, obejmowało wszystkie świadczenia z tytułu zwiększonych kosztów utrzymania i noclegów w związku z wykonywanym przez powoda międzynarodowym transportem samochodowym.

Powyzszy wniosek płynie przede wszystkim z porównania kwoty należności z tytułu podróży służbowych, przysługującej pracownikom strony pozwanej na podstawie zapisów Regulaminu wynagradzania, z kwotami określonymi w przepisach rozporządzeń ministra właściwego do spraw pracy.

Pracodawcy prywatni, delegujący pracowników za granicę, obowiązani byli (i są w dalszym ciągu) do pokrycia diety zagranicznej w minimalnej wysokości wynoszącej nie mniej niż kwota diety na terenie kraju, wynikająca ze stosownych rozporządzeń. W okresie do końca lutego 2013 r. kwota diety na terenie kraju wynosiła 23 zł (ok. 5,50 euro). Kwota limitu za zwrot kosztów noclegu przysługująca np. na terenie N. w przypadku nieprzedstawienia rachunku za nocleg i zapłaty ryczałtu przez pracodawcę wynosiła do końca lutego 2013 r. 25,75 euro (25 % z limitu 103 euro). Łącznie minimalne stawki należności z tytułu podróży służbowych na teren N. wynosiły więc ok. 31,25 euro w okresie do końca lutego 2013 r. Tymczasem wypłacana w tym okresie przez stronę pozwaną należność z tytułu doby pobytu w podróży służbowej na terenie N. wynosiła 42 euro, a więc była wyższa niż określona w rozporządzeniu łączna wartość minimalna z tytułu diety i ryczałtu. Uwaga ta odnosi się także do innych krajów, do których delegowany był powód. Przykładowo, w przypadku delegacji na teren A., minimalna kwota należności z tytułu noclegu wynosiła 25 euro (25 % ze 100 euro). W połączeniu z minimalną dietą w wysokości diety przysługującej za podróż służbową na terenie kraju (ok. 5,50 euro), minimalna wartość należności za podróż służbową na terenie A., zgodnie ze stawkami z rozporządzenia, wynosiła więc 30,50 euro. Tymczasem pozwana spółka wypłacała w takiej sytuacji 45 euro za dobę podróży służbowej.

Sąd Rejonowy miał na uwadze, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego pojawił się pogląd, iż w sytuacji przyznania przez pracodawcę jednego zbiorczego świadczenia konieczne jest ustalenie, jaka część tego świadczenia była dietą, a jaka stanowiła ryczałt za noclegi. W ocenie Sądu Rejonowego z powyższym stanowiskiem, wyrażonym w cytowanym już wyroku Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 2017 r. (sygn. akt I PK 148/16), nie sposób się zgodzić. Sąd Rejonowy zważył bowiem, że przyznanie przez pracodawcę jednej zbiorczej należności z tytułu podróży służbowej jest wyrazem spójnego i łącznego charakteru tych świadczeń, których celem jest w ogólności pokrycie zwiększonych kosztów związanych z podróżą służbową, zaś to od pracownika zależy, w jaki sposób spożytkuje otrzymaną kwotę. Skoro – jak wynika z wyroków Sądu Najwyższego z: 13.08.2015 r. II PK 241/14, z 15.09.2015 r. II PK 248/14, z 17.05.2016 r. II PK 98/16, z 17.11.2016 II PK 227/15, regulaminowy ekwiwalent umówiony w jednej łącznej kwocie za dobę pobytu kierowcy w międzynarodowym transporcie samochodowym mógł kompensować zarówno należne, diety, jak i ryczałty za noclegi to ustalenie, a jakiej dokładnie wysokości wypłacone świadczenie stanowi dietę, a w jakiej ryczałt, jest zbędne i niecelowe.

Wskazać należy w tym miejscu, iż mimo zachowania aktualności uchwały Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2014 r. (sygn. akt II PZP 1/14) w zakresie, w jakim podkreślono w niej, że zapewnienie kierowcy samochodu ciężarowego odpowiedniego miejsca do spania nie stanowi zapewnienia przez pracodawcę bezpłatnego

noclegu, nie można wykluczyć moderowania wysokości ryczałtu za noclegi odbywane w profesjonalnie przystosowanej do wypoczynku kabinie (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 listopada 2016 r., sygn. akt II PK 227/15, Legalis).

Podkreślić należy, że wykonując swoje obowiązki kierowcy w transporcie międzynarodowym, powód pracował w obsadzie jednoosobowej i kierował homologowanymi samochodami marki M. (...), które wyposażone były w podwójną leżankę, ogrzewanie działające niezależnie od pracy silnika oraz klimatyzację, w tym także klimatyzację postojową. Ponadto w kabinie pojazdu znajdowała się m.in. lodówka, schowki na rzeczy osobiste i żywność.

W połączeniu z możliwością korzystania z socjalnej infrastruktury parkingowej oraz bazy noclegowej w N., udostępnione powodowi warunki pracy zapewniały co najmniej przyzwoite minimum socjalno – bytowe. Nie sposób przy tym pominąć okoliczności, iż kierowcy w transporcie międzynarodowym prowadzą zawodowo – mobilny tryb życia, który wymaga odbywania noclegów w przystosowanych kabinach ciężarowych w nietypowych, zbliżonych do „kempingowych” warunkach socjalno – bytowych.

Abstrahując od powyższego, podkreślić należy także, że z wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 24 listopada 2016 r., K 11/15, wynika, iż konieczne jest uwzględnienie przy wykładni przepisów również aspektu ekonomicznego – między innymi uzasadnionego oczekiwania właścicieli firm przewozowych, że zakup pojazdów wyposażonych w odpowiednie miejsca noclegowe, ogrzewanie i klimatyzację, wpłynie na obniżenie ich wydatków, związanych z ryczałtami za noclegi kierowców.

Między innymi z tej przyczyny żądanie powoda Sąd Rejonowy uznał za nadużycie prawa podmiotowego w rozumieniu art. 8 k.p. Sąd miał bowiem na uwadze, na co słusznie zwracała uwagę strona pozwana, że kwestia ryczałtów za noclegi budziła w ostatnich latach kontrowersje i była przedmiotem szeregu sprzecznych orzeczeń Sądu Najwyższego. Funkcjonujący w warunkach takiej niepewności i niestabilności prawnej przedsiębiorcy, w tym strona pozwana, kierując się bezpośrednio obowiązującym art. 8 ust. 8 rozporządzenia nr 561/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z 15 marca 2006 r. w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego, podjęli kosztowne działania mające na celu obniżenie wydatków związanych z noclegami kierowców, wyposażając flotę samochodową w odpowiednie miejsca noclegowe, by w niedalekiej przyszłości dowiedzieć się (m.in. z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2014 r., sygn. akt II PZP 1/14, Legalis), że mimo to w dalszym ciągu są zobowiązani do wypłacania kierowcom ryczałtów za noclegi.

Sąd zważył nadto, że strona pozwana zdecydowała się, począwszy od dnia 1 marca 2013 r., wypłacać wszystkim kierowcom ryczałty za noclegi, stosownie do treści rozporządzenia z dnia 29 stycznia 2013 r. oraz Załącznika nr 1 do Regulaminu wynagradzania obowiązującego w pozwanym zakładzie pracy, mimo iż posiadana przez pozwaną spółkę flota samochodowa została uprzednio wyposażona w odpowiednie warunki noclegowe. Podkreślić należy jednak, że strona pozwana dokonała jednocześnie zmian w zakresie zasad wypłacania diet z tytułu podróży zagranicznych. Do dnia 28 lutego 2013 r. strona pozwana wypłacała bowiem kierowcom diety w stawkach maksymalnych, w wysokości określonej w rozporządzeniu z dnia 19 grudnia 2002 r. (tj. np. 42 euro w przypadku N., 45 euro w przypadku F. i 48 euro w przypadku H.). Począwszy od dnia 1 marca 2013 r. strona pozwana zmniejszyła wysokość przedmiotowych diet do kwoty 30 zł na terenie całej Unii Europejskiej (z wyłączeniem N., gdzie dieta za dobę wynosiła 35 zł), tj. w minimalnej wysokości dopuszczanej przepisami prawa i odpowiadającej wysokości diety przysługującej za dobę podróży na terenie kraju. Innymi słowy, do dnia 28 lutego 2013 r. kierowcy otrzymywali dietę za dobę podróży zagranicznej w maksymalnej wysokości, i co do zasady nie wypłacano im oddzielnego świadczenia z tytułu ryczałtu za nocleg, zaś od dnia 1 marca 2013 r. strona pozwana rozpoczęła wypłacanie ryczałtów za nocleg, obniżając jednocześnie wysokość diety do wartości minimalnej. Tym samym otrzymywana przez kierowców kwota, która miała pokryć poniesione przez nich w podróży służbowej wydatki, nie uległa zasadniczo zmianie. Przysługujące kierowcom z tytułu odbywanych podróży służbowych należności uległy zatem jedynie „technicznej” modyfikacji, polegającej na wyodrębnieniu kwoty należnej z tytułu diety, i kwoty należnej z tytułu ryczałtu. Co znamienne, po dniu 1 marca 2013 r. zatrudnienia przez pozwaną spółkę kierowcy w dalszym ciągu odbierali noclegi w kabinach pojazdów samochodowych, którymi kierowali, co oznacza, że mimo przyznania im środków na pokrycie kosztów noclegu, kosztów tych kierowcy nie zamierzali ponosić. W ocenie Sądu Rejonowego dochodzenie przez powoda określonej kwoty tytułem ryczałtu

za nocleg w sytuacji, gdy jasno widać, iż kosztów takich powód nie miał potrzeby i nie zamierzał ponosić, stoi w sprzeczności ze społeczno – gospodarczym przeznaczeniem prawa, jakim jest prawo do uzyskania należności z tytułu ryczałtu za nocleg. Dochodzone w niniejszej sprawie należności powód wyraźnie traktuje bowiem jako dodatkowych dochód, a nie należność, która ma zrekompensować poniesione koszty noclegu.

Nadużycia prawa w ocenie Sądu należy także upatrywać w okoliczności, zgodnie z którą wypłacane przez pozwaną „diety” nie powodowały, że umowne ustalenia przez strony stosunku pracy były mniej korzystne niż przepisy powszechne w zakresie minimalnych kosztów wyżywienia (art. 77⁵ § 4 k.p.) i ryczałtu za nocleg (§ 9 rozporządzenia o zagranicznych podróżach służbowych), a nadto pokrywały wszelkie ponoszone przez powoda koszty pobytu za granicą. Przepisy płacowe obowiązujące u pozwanego pracodawcy przewidywały niewątpliwie należne pracownikom świadczenia – z tym, że wprost nienazwane ryczałtem za noclegi – ale realizujące te cele i pracownicy te świadczenia otrzymywali. Pracodawca zdecydował się przy tym przyznać kierowcom diety w maksymalnej, określonej w rozporządzeniu wysokości, mimo iż nie był do tego obowiązany. Wysokość zwracanych kosztów odpowiadała wysokości celowych kosztów poniesionych przez powoda. W związku z tym, w ocenie Sądu jakiegokolwiek wyższe świadczenia z tego tytułu nie przysługują, a dochodzenie ich stanowi nadużycie prawa, o którym mowa w art. 8 k.p.

Mając na uwadze powyższe, przede wszystkim zaś zmianę stanu prawnego po dniu 29 grudnia 2016 r. (przyjmującego skutek ex tunc, a więc mającego zastosowanie do niniejszego stanu faktycznego, albowiem domniemanie zgodności z Konstytucją przepisów art. 77³ § 3,4 i 5 kodeksu pracy oraz przepisów wykonawczych na ich podstawie wydanych, zostało uchylone w stosunku między innymi do powoda, jako kierowcy w transporcie międzynarodowym), uznać należy, że rozliczenie kosztów podróży służbowej stron odbywa się według zasad między stronami ustalonych i jasnych dla nich, a nie na podstawie przepisów powszechnie obowiązujących dla rozliczeń incydentalnych podróży służbowych pracowników jednostek budżetowych. Kwota, którą powód pobierał, niewątpliwie rekompensowała wszystkie koszty związane z podróżami służbowymi, w których przebywał. Istotne jest nadto nie dosłowne brzmienie zapisu w regulaminie, a cel jaki faktycznie realizował.

Co równie istotne, z przeprowadzonego w niniejszej sprawie postępowania dowodowego wynika, iż w toku całego zatrudnienia u strony pozwanej, powód będąc w trasie spał w kabinie pojazdu, co w pełni akceptował, nie wnosząc w tym zakresie do strony pozwanej żadnych uwag. Powód wyraził zgodę na spanie w kabinie pojazdu składając w tym przedmiocie pisemne oświadczenie. Powód miał świadomość, że będzie spędzać noclegi w kabinie pojazdu, w czasie jego postoju na parkingu. Powyższe oznacza, że w okresie zatrudnienia powód nie poniósł żadnych dodatkowych kosztów związanych z noclegiem, nadto godził się na takie warunki zatrudnienia i nie zgłaszał do pracodawcy z tego tytułu żadnych roszczeń, w szczególności nie zgłaszał potrzeby spędzania noclegu w innych warunkach, aniżeli w pojeździe. Swoje roszczenia powód zgłosił dopiero gdy – jak wskazywał - „dowiedział się”, „usłyszał” (np. w mediach), że kierowcom w transporcie międzynarodowym winno wypłacać się ryczałty za nocleg.

Sąd Rejonowy zważył, że otrzymywane przez powoda świadczenie w wysokości ok. 160 – 200 zł w sytuacji, gdy powód posiadał zapewnione miejsce noclegowe w kabinie pojazdu i nie wykazał ponoszenia jakichkolwiek kosztów pobytu w podróży służbowej powyżej poziomu kosztów otrzymywanych od pracodawcy, było świadczeniem ustalonym na wystarczającym poziomie. Nie można przy tym pominąć istotnej okoliczności, zgodnie z którą strona pozwana, jak i ogół pracodawców – przewoźników, zainwestowała (i w dalszym ciągu inwestuje) istotne kwoty na zakup i użytkowanie pojazdów ciężarowych z zaawansowaną częścią noclegowo – socjalną. Jak wskazał Sąd Najwyższy (wyrok z dnia 17 listopada 2016 r., sygn. akt II PK 227/15, Legalis), powyższe nie jest obojętne przy ustalaniu i sądowej weryfikacji ryczałtów za noclegi kierowców. W ocenie Sądu Rejonowego usprawiedliwione było oczekiwanie pracodawców, iż zapewnienie kierowcy kabiny odpowiednio wyposażonej do spania zwolni ich z ponoszenia kosztów noclegu. Taką ocenę wyraził także Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 24 listopada 2016 r. (sygn. akt K 11/15).

W ocenie Sądu nie bez znaczenia jest również fakt, że zgodnie z art. 14 ustawy o czasie pracy kierowców, w każdej dobie kierowcy przysługuje prawo do co najmniej 11 godzin nieprzerwanego odpoczynku. Dobowy odpoczynek, z

wyłączeniem odpoczynku kierowców, o którym mowa w rozdziale 4a, może być wykorzystany w pojeździe, jeżeli pojazd znajduje się na postoju i jest wyposażony w miejsce do spania.

Powołany przepis jest zgodny z art. 8 ust. 2 i 8 Rozporządzenia (WE) nr 561/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego oraz zmieniające rozporządzenia Rady (EWG) nr 3821/85 i (WE) 2135/98, jak również uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/85, który stanowi, że w każdym 24 godzinnym okresie po upływie poprzedniego dziennego okresu odpoczynku lub tygodniowego okresu odpoczynku kierowca musi wykorzystać kolejny dzienny okres odpoczynku. Jeżeli kierowca dokona takiego wyboru,ienne okresy odpoczynku i skrócone tygodniowe okresy odpoczynku poza bazą można wykorzystywać w pojeździe, o ile posiada on odpowiednie miejsce do spania dla każdego kierowcy i pojazd znajduje się na postoju.

Z ustaleń faktycznych wynika, że powód zawsze kierował pojazdami wyposażonymi w miejsce do spania i jednocześnie podczas postojów korzystał z parkingów. Poza tym, już w momencie podejmowania zatrudnienia było dla powoda oczywiste, że w czasie podróży będzie nocował w kabinie pojazdu, nadto nigdy nie zgłaszał on pracodawcy zastrzeżeń co do tej formy noclegu ani nie ujawniał wobec pracodawcy woli odbywania noclegu w hotelu bądź motelu. Powód nie przedstawił pracodawcy choćby jednego rachunku dotyczącego płatnego noclegu. W okresie zatrudnienia powód nie poniósł żadnych dodatkowych kosztów związanych z noclegiem. Sąd nie znalazł podstaw do przyznania powodowi jakichkolwiek dodatkowych należności z tytułu odbierania przez nich noclegów w kabinie pojazdu. Kwota, którą strona pozwana wypłacała kierowcom, niewątpliwie rekompensowała wszystkie koszty związane z podróżami służbowymi, w których przebywali, zaś kierowcy, w tym powód, godzili się na odbieranie noclegów w kabinie pojazdu i byli świadomi, że wypłacana im należność (odpowiadająca wysokości diety określonej w załączniku do rozporządzenia) pokrywa w całości koszty związane z podróżami służbowymi.

Ustalając stan faktyczny w niniejszej sprawie Sąd działał w oparciu o całokształt zgromadzonego w niniejszej sprawie materiału dowodowego, tj. o dowody z dokumentów, których wiarygodność i autentyczność nie budziła wątpliwości stron ani Sądu, w szczególności takie jak akta osobowe powoda, rozliczenia odbytych przez powoda podróży służbowych oraz obowiązujące w poszczególnych okresach Regulaminy wynagradzania, a także w oparciu o dowody osobowe, tj. zeznania świadków J. F., L. S., Ł. T., P. K. (2), A. J. i P. L., oraz wyjaśnienia powoda. Sąd dał wiarę zeznaniom świadków, albowiem były one logiczne, szczegółowe i spójne. Wyjaśnienia powoda Sąd ocenił przez pryzmat całokształtu zgromadzonego w niniejszej sprawie materiału dowodowego. Sąd nie dał wiary powodowi w zakresie, w jakim wskazywał on, iż już niedługo po podjęciu zatrudnienia zwracał się do strony pozwanej o wypłatę ryczałtów. Nadto Sąd nie dał wiary wyjaśnieniom powoda co do niemożności odbierania noclegów w bazie pozwanej spółki w N..

Sąd pominął dowód z przesłuchania świadków A. Z. i D. M. z uwagi na brak możliwości ich skutecznego wezwania na rozprawę (k. 485).

Podsumowując powyższe rozważania stwierdzić należało, iż w świetle wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2016 r., nie znajdują uzasadnienia roszczenia powoda o ryczałty za noclegi dochodzone w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju. Przepisy płacowe obowiązujące u strony pozwanej zaspokoili należne powodowi świadczenia, które zostały mu wypłacone, wobec czego po stronie powoda nie istnieje uzasadnione roszczenie o wyższe świadczenia z tego tytułu. Powództwo w niniejszej sprawie podlegało więc oddaleniu.

W punkcie I sentencji wyroku Sąd umorzył postępowanie w zakresie, w jakim powód cofnął powództwo ze zrzeczeniem się roszczenia, tj. co do kwoty 4 086,40 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 20 maja 2013 r. Sąd miał bowiem na uwadze, że pierwotnie powód domagał się zasądzenia od strony pozwanej kwoty 65 652 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 20 maja 2013 r., zaś ostatecznie ograniczył powództwo do kwoty 61 565,60 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 20 maja 2013 r., zrzekając się roszczenia w pozostałym

zakresie, tj. co do kwoty 4 086,40 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 20 maja 2013 r. (65 652 zł – 61 565,60 zł = 4 086,40 zł).

Sąd miał na uwadze, że z uwagi na zrzeczenie się przez powoda roszczenia, do cofnięcia powództwa nie była wymagana zgoda strony pozwanej (art. 203 § 1 k.p.c.). Z okoliczności niniejszej sprawy nie wynika także, by cofnięcie powództwa było sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierzało do obejścia prawa ani też by czynność ta naruszała słuszny interes strony powodowej. Powód cofnął zatem roszczenie co do kwoty 4 086,40 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 20 maja 2013 r. ze skutkiem prawnym, co wywołało konieczność umorzenia postępowania (art. 355 § 1 k.p.c.).

W pozostałym zakresie, tj. co do dochodzonej przez powoda w dalszym ciągu kwoty 61 565,60 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 20 maja 2013 r., Sąd powództwo oddalił, o czym Sąd orzekł jak **w punkcie II sentencji wyroku.**

Na marginesie Sąd wskazuje, że roszczenie pracownika – kierowcy o wypłacenie przez stronę pozwaną należności z tytułu ryczałtu za nocleg, wywiedzione przez pracownika w stanie faktycznym i prawnym analogicznym jak w niniejszej sprawie, zostało oddalone przez Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Śródmieścia we Wrocławiu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 6 czerwca 2017 r. (sygn. akt IV P 107/15). Wyrokiem z dnia 16 listopada 2017 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił apelację powoda od powyższego wyroku (sygn. akt VIII Pa 69/17).

Orzeczenie o kosztach zastępstwa procesowego jak **w punkcie III sentencji wyroku** Sąd oparł o treść art. 102 k.p.c., który stanowi, iż w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Cytowany przepis wyraża zasadę słuszności w orzekaniu o kosztach, stanowiąc wyjątek od zasady odpowiedzialności za wynik procesu. Nie konkretyzuje on pojęcia wypadków szczególnie uzasadnionych, pozostawiając ich kwalifikację, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy, sądowi (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia: 20 grudnia 1973 r., II CZ 210/73, Legalis; z dnia 26 stycznia 2012 r. III CZ 10/12, Legalis; z dnia 12 stycznia 2012 r. IV CZ 117/11, Legalis; z dnia 11 lutego 2010 r., I CZ 112/09, Legalis; z dnia 20 kwietnia 2012 r. III CZ 17/12, Legalis). Do okoliczności branych pod uwagę przez sąd przy ocenie przesłanek zastosowania dyspozycji omawianego przepisu, według doktryny, zaliczyć należy nie tylko te dotyczące stanu majątkowego i sytuacji życiowej strony, ale również związane z samym przebiegiem postępowania. Podstawę do jego zastosowania stanowią więc konkretne okoliczności danej sprawy, przekonujące o tym, że w danym przypadku obciążenie strony przegrywającej kosztami procesu na rzecz przeciwnika byłoby niesłuszne i niesprawiedliwe. Stanowią je zarówno fakty związane z samym procesem, jak i leżące poza nim, a dotyczące sytuacji życiowej, stanu majątkowego stron, które powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego. Przepis art. 102 k.p.c. powinien być zatem zastosowany wówczas, gdy w okolicznościach danej sprawy obciążenie strony przegrywającej kosztami procesu przeciwnika byłoby rażąco niezgodne z zasadami słuszności.

Nade wszystko natomiast należy podzielić utrwalony pogląd Sądu Najwyższego, że zastosowanie art. 102 k.p.c. i sposób skorzystania z tego przepisu jest suwerennym uprawnieniem Sądu orzekającego i to od jego oceny zależy przesądzenie, że taki szczególny wypadek wystąpił ze względu na okoliczności rozpoznawanej sprawy i uzasadnia odstąpienie w całości albo w części od zasady obciążenia strony przegrywającej kosztami procesu.

Sąd zważył, że w niniejszym postępowaniu obciążenie powoda kosztami procesu jest jak najbardziej zasadne, jako że powoda uważać należy bez wątplenia za stronę przegrywającą sprawę, jednakże nałożenie na powoda obowiązku zwrotu tych kosztów w pełnej wysokości byłoby dla powoda zbyt dużym ciężarem, zważywszy, że koszty te (w pełnej wysokości) przedstawiają się w kwocie 2 700 zł z tytułu zastępstwa procesowego strony pozwanej (obliczonej na podstawie § 12 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w

sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu [Dz.U.2013.461]).

Sąd miał na uwadze, że powód, który w niniejszej sprawie domagał się zasądzenia odpowiedniej kwoty tytułem ryczałtów za nocleg, oddając sprawę pod osąd mógł żywić przekonanie o zasadności swych żądań skierowanych przeciwko pozwanemu.

Jak wiadomo, w wyroku wydanym przez Trybunał Konstytucyjny w sprawie K 11/15 zakwestionowano legalność i konstytucyjność przepisów wskazanych w skardze konstytucyjnej. Swoje roszczenia powód oparł zaś o treść dotychczasowych przepisów i poglądów judykatury, które nie budziły już wątpliwości, w szczególności w kwestii wysokości stawki ryczałtu za nocleg. Przepisy te zostały określone przez Trybunał Konstytucyjny za niekonstytucyjne (z mocą wsteczną obowiązywania) już po chwili wytoczenia powództwa. Cytowane orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego spowodowało przy tym dalsze rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego, co mogło utwierdzać powoda w przekonaniu o zasadności zgłoszonego roszczenia.

Obecne położenie powoda wynika więc de facto ze zmiany stanu prawnego, a w momencie wytaczania powództwa powód pozostawał w przeświadczeniu o słuszności dochodzonych roszczeń.

Należy przy tym zwrócić uwagę, że subiektywne przekonanie strony o zasadności dochodzonych roszczeń zostało uznane za przesłankę uzasadniającą zastosowanie art. 102 k.p.c. nie tylko w orzecznictwie sądów powszechnych (zob. np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 11 kwietnia 2014 r., sygn. akt I ACa 9/14, Legalis; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 18 marca 2014 r., sygn. akt V ACa 797/13, Legalis), ale też w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. np. wyrok z dnia 17 listopada 1972 r., sygn. akt I PR 423/72, Legalis).

Sąd miał jednak na uwadze, że subiektywne przekonanie powoda o słuszności dochodzonych roszczeń nie może pozbawiać przeciwnika procesowego prawa do uzyskania choćby częściowej rekompensaty poniesionych kosztów zastępstwa procesowego, w szczególności w sytuacji, gdy stan majątkowy i sytuacja życiowa powoda pozwala na poniesienie takich kosztów bez wywołania niemożności utrzymania powoda i jego rodziny. Sąd miał na uwadze, że otrzymywane przez powoda w okresie zatrudnienia należności z tytułu wykonywanej pracy pozwoliły powodowi na poczynienie oszczędności koniecznych do zaspokojenia choćby części kosztów, jakie mogły powstać po stronie powoda w związku z wytoczonym powództwem. Stosunek pracy między stronami ustał z dniem 31 maja 2013 r., a już miesiąc później powód rozpoczął pracę u innego pracodawcy. Obecnie powód posiada zatem źródło dochodów, które pozwalają powodowi na pokrycie części kosztów zastępstwa procesowego strony pozwanej. Sytuacja majątkowa i osobista powoda nie uzasadnia zatem całkowitego odstąpienia od obciążenia powoda kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej, toteż Sąd postanowił skorzystać z częściowego dobrodziejstwa przewidzianego w art. 102 k.p.c. i obciążyć powoda połową tych kosztów, tj. kwotą 1 350 zł.

W **punkcie IV sentencji wyroku** nieuiszczonymi kosztami sądowymi w sprawie Sąd obciążył Skarb Państwa, mając na uwadze, że zgodnie z dyspozycją art. 98 k.p.c. nie było podstaw do obciążenia tymi kosztami strony pozwanej, jako wygrywającej proces, natomiast powód był zwolniony z obowiązku ich uiszczenia z mocy ustawy.